ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

ΤΟ ΔΩΡΟ ΤΩΝ ΕΒΡΑΙΩΝ

Ἦσαν ἡ πρῶτες ἡμέρες τῆς «ἀπελευθερώσεως τῆς Μακεδονίας, ὑπὸ τοῦ ἐνδόξου Ἑλληνικοῦ στρατοῦ. Ὁ «περιούσιος λαός» ἐόρταζε κάτω καὶ ἡμεῖς ἐδῶ, οἱ ἐλευθεροῦται, κλέβαμε κότες ἀπὸ τὰ σπίτια τῶν πτωχῶν.

Ἐμέναμε, κατάλυμα, σ' ἕνα Ἰσραηλιτικὸ σπίτι τῆς Καστοριᾶς. Ἡ γραῖα Ἰουδαία τοῦ σπιτιοῦ, μᾶς ἐπεριποιεῖτο κατὰ δύναμιν. Τὸ βράδυ ἤρχετο καὶ ὁ υἱός της καὶ ἐκαθήμεθα ὅλοι στὸ τζάκι ψήνοντας κάστανα καὶ συζητοῦντες. Ἡ νύχτες, νύχτες χειμωνιάτικες, μακρυὲς καὶ κρύες, περνοῦσαν μὲ ἱστορίες εὔθυμες.

Ἐκεῖνο τὸ βράδυ, θέμα ἦτανε, ἡ διαταγὴ ἑνὸς κάποιου Καπετὰν Τριάντα, ἀξιωματικοῦ τῆς χωροφυλακῆς, ὁ ὁποῖος εἰς ἕνα ἀπὸ τὰ «ἀπελευθερωθέντα» μέρη, ἐξέδωκε διαταγήν, ὑποχρεώνων τοὺς Τούρκους, νὰ τοῦ κομίζουν μιὰ ὀκᾶ βούτυρο, κάθε οἰκογένεια, τὴν ἑβδομάδα.

— Φθάνει νὰ μὴν τὸ πάθῃ, σὰν τὸν δικό μας, τὸν Ραββῖνο, εἶπεν ὁ Ἰσραηλίτης σπιτονοικοκύρης.

— Τί ἔπαθεν ;

— Εἶνε πολλὰ χρόνια ἀπὸ τότε, στὴν ἐποχὴ τῶν πατέρων μας. Εἴχαμε ἕνα Ραββῖνο, καλὸν καὶ σοφὸν ἄνθρωπο, ἀλλὰ ἀγαποῦσε τὸ κρασάκι. Τὸ σπίτι τοῦ μύριζε, σὰν ταβέρνα· καὶ δὲν τοῦ ἔλειπε ποτέ, ἕνα μπουκάλι ἀπὸ τὴν τσέπη τοῦ μακρυοῦ του ἀντεριοῦ. Αὐτὸς δὲν ἦταν Ραββῖνος, ἦταν...

— Ραβ ο ῖ ν ο ς, διέκοψεν ἕνας Πελοποννήσιος ἐπιλοχίας, διακρινόμενος διὰ τὴν ἁπλυσιὰν καὶ τὰ καλαμπούρια του.

— Λοιπὸν ποὺ λέτε, κάποιο μεγάλο εὐεργέτημα εἶχεν ἐπιτύχει τότε ἀπὸ τοὺς Τούρκους, γιὰ τοὺς Ἑβραίους τῆς Καστοριᾶς. Κ' ἡ Κοινότης ἡ δική μας τοῦ ὑπεσχέθη, ἂν τοὺς τελειώσῃ τὴν δουλειά, νὰ τοῦ στείλῃ κάθε ἕνας, ἀπὸ ἕνα γαλόνι κρασί. Χίλιες νὰ ποῦμε φαμιλιὲς Ἑβραΐτικες ἐδῶ, χίλια γαλόνια κρασὶ ὁ Ραβῖνος. Ποιὸς τὴν χαρά του !... Ἔβαλλε καὶ ἔφκιασε «κάβο» διὰ κατώγιο του, ὑπόγειον δηλαδὴ βαθύτερον γιὰ τὰ κρασιά, ποὺ θὰ τοῦ ἤρχοντο.

Σὰν ἐτελείωσεν λοιπὸν ἡ δουλειὰ τῆς Ἰσραηλιτικῆς Κοινότητος, ὥρισε καὶ τὴν ἡμέρα, ποὺ θὰ τοῦ πηγαίναν τὰ κρασιά. Ἄνοιξαν ἡ πόρτες καὶ καθαρίστηκεν ἡ «κάβα».

Πρωῒ—πρωῒ κάθε Ἑβραῖος οἰκογενειάρχης, κατέβαινε μὲ τὸ γαλόνι τὸ κρασὶ στὸ χέρι, εἰς τὸ ὑπόγειον τοῦ Ραββίνου καὶ ἄφηνε τὴν «πεντακοσάραν» του. Δὲν ἔλειψεν κανένας. Κ' οἱ χίλιοι πῆγαν τὴν ὑγρὰν προσφοράντων, μὲ μεγάλη προθυμία.

Ὅταν ὁ Ραββῖνος ἐκάθησε στὸ τραπέζι, τὸ βράδυ, ἔφκιασε καὶ καλὸν μεζέ, διέταξε καὶ τοῦ φεραν καὶ ὀρεκτικά, καὶ εἶπεν εἰς τὴν ὑπηρέτριαν νὰ τοῦ φέρῃ, ἕνα ἀπὸ τὰ μπουκάλια τοῦ κρασιοῦ, γιὰ νὰ ἑορτάσῃ, τὴν ἐξαιρετικὴν ἡμέραν.

— Τὴν προσφορὰν τῶν εὐσεβῶν, προσέθεσεν.

Κ' ἐφαντάζετο ὅτι κάθε Ἑβραῖος, θὰ εἶχε διαλέξει τὸ πειὸ ἐκλεκτὸ κρασί, θὰ εἶχεν ἀνοίξει τὸ καλλίτερο γιοματάρι, γιὰ νὰ δωρήσῃ στὸ Ραββῖνο του ! Ἐπὶ ἕνα χρόνο ἐξησφάλισε τὴν εὐτυχίαντου. Κόκκινος καὶ ζωηρὸς, ποταμὸς κρασιοῦ, ἄνοιγεν εἰς τὰ ὑπόγειά του.

— Εἶνε τόσο καλὸς λαὸς καὶ τόσο εὐσεβής !.. εἶπε μέσα του

Ἡ ὑπηρέτρια ἀνέβηκε μ' ἕνα ἀπὸ τὰ μπουκάλια εἰς τὸ χέρι. Ὁ Ραββῖνος γεμίζει τὸ ποτῆρι του.

Νερό !...

Τὴν ξαναστέλλει νὰ τοῦ φέρῃ ἄλλο. Ἡ ὑπηρέτρια πάει, ἔρχεται.

Νερό !

Τρίτη, τετάρτη, πέμπτη, ἕκτη, δεκάτη, εἰκοστὴ μπουκάλα.

Νερό ! Νερὸ καθαρὸ καὶ ξάστερο !

Τί εἶχε συμβῇ ;

Κάθε Ἑβραῖος ἀπὸ τοὺς χιλίους καὶ οἱ χίλιοι, καθ' ἕνας χωριστὰ—ἐσκέφθη ὡς ἑξῆς :

— Οἱ 999 ἄλλοι ἀδελφοί, θὰ πᾶνε εἰς τὸν Ραββῖνον μας κρασί. Τί πειράζει ἂν τοῦ πάω ἐγὼ νερό ;...

Κ' ἔτσι ὅλοι τοῦ πήγανε νερό !...

. . . . . .

Αὐτὸ ὅμως, προσέθεσεν ὁ ἐπιλοχίας, δὲν πιστεύω νὰ τὸ πάθῃ ὁ Τριάντας.

— Γιατί

— Γιατί; τὸ βούτυρο θὰ τοῦ πᾶνε ἀνοιχτό. Ἔπειτα μὲ τί θὰ τὸ νοθεύσουν ;

Ὁ πονηρὸς Ἑβραῖος ἀπήντησεν καὶ εἰς αὐτό.

—Καὶ τὸ βούτυρο νοθεύεται μὲ λύγδα χοιρινή, ἀλλὰ ὁ Καπετὰν Τριάντας ξέρει κάτι, ποὺ δὲν ξέρετε ἐσεῖς !...

— Σὰν τί ;

— Ὅτι οἱ Τοῦρκοι δὲν τρῶνε χοιρινὸ καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν ἔχουν λύγδα. Ἔπειτα εἶνε καὶ κάτι ἄλλο, ποὺ δὲν τολμοῦν νὰ τὸ νοθεύσουνε...

— Τί, ποιό ;

— Ὅτι θὰ τοὺς δώσῃ καὶ αὐτός, παρά . . .

Ὅλοι ὁμοφώνως τὸν διέκοψαν :

— Παρᾶ ! Παρᾶ ! Παράδες νὰ τοὺς δώσῃ ὁ Τριάντας ;

— Ἤσυχος ὁ Ἑβραῖος, μᾶς ἀπήντησεν :

— Ὄχι Παρᾶ, ἀλλά... π α ρ ά... μιὰν τ ε σ σ α ρ ά κ ο ν τ α!...

Σταμ. Σταμ.

Νὰ τοὺς φέρῃ ὁ κάθε ἕνας ἀπὸ ἕνα γαλόνι κρασί.

Ἐκάθησε Ζγεμάτος ὄρεξιν εἰς τὸ τραπέζι.

ΟΙ ΝΕΚΡΟΙ ΤΗΣ ΜΑΧΗΣ

Πολλὲς φορὲς εἶνε περίεργη καὶ ἀξία μελέτης ἡ ἔκφρασις ποὺ ἔχουν οἱ νεκροὶ μιᾶς μάχης. Ἕνας Γάλος ἀρχίατρος, ὁ κ. Μπωντέν, ἔκανε σχετικὲς παρατηρήσεις στὰ πτώματα ποὺ ἔμειναν ὕστερα ἀπὸ τὴν πολύνεκρη μάχη τοῦ Ἰγκερμὰν καὶ λέγει ὅτι ἄλλα πρόσωπα φαινόντουσαν σὰ νὰ χαμογελοῦν καὶ ἄλλα σὰ νὰ φυβερίζουν. Μερικὰ πτώματα ἦσαν τόσο καλὰ συγκρισμένα, ποὺ θὰ ἐνόμιζε κανεὶς ὅτι φιλικὰ χέρια τὰ ἐστόλιζαν γιὰ ἐνταφιασμό. Ἄλλα, μὲ τὸ γόνατο κατὰ γῆς ἔσφιγγαν σπασμωδικῶς τὸ τουφέκι τους καὶ ἐδάγκωναν τὸ φυσέκι. Σὲ πολλοὺς τὸ μπράτσο ἦταν σηκωμένο, σὰν νὰ ἐπροσπάθησαν νὰ φυλαχτοῦν ἀπὸ σφαῖρα. Ὅλοι εἶχαν τὰ πρόσωπά τους χλωμά, ὁ δὲ ἄνεμος ποὺ ἔφυσοῦσε δυνατὸς φαινότανε σὰν νὰ ἔδινε ζωὴ στὰ πρόσωπα αὐτά. Θὰ ἔλεγε κανεὶς ὅτι οἱ μακριὲς αὐτὲς σειρὲς τῶν πεθαμένων, ἀπὸ στιγμὴ σὲ στιγμὴ θὰ σηκωνόντουσαν ἄξαφνα γιὰ νὰ ξαναρχίσουνε τὴ μάχη.

Ἄλλος ἰατρὸς, Γάλλος, διηγεῖται ὅτι εἶδε ἕνα στρατιώτη νεκρόν, τοῦ ὁποίου ἡ σφαῖρα εἶχε κόψει ἀριστερὰ τὰ αἱμοφόρα ἀγγεῖα τοῦ μηροῦ. Αὐτὸς ἀπέθανε ἐξ αἱμορραγίας καὶ ἦταν βουτηγμένος στὸ αἷμα. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀγωνίας του, ὅσο καὶ νὰ κράτησε, ὁ πληγωμένος εἶχε πάρει στάσι παρακλητική, εἶχε γείρει πρὸς τὰ δεξιὸ μὲ τὸ πρόσωπο καὶ τὰ μάτια γυρισμένα κατὰ τὸν οὐρανό, τὰ χέρια ἑνωμένα, τὰ δάχτυλα δεμένα. Ἦταν φανερὸ πὼς ὁ θάνατος τὸν βρῆκε προσευχόμενον.

Οἱ Τοῦρκοι δὲν τρῶν ποτὲ τὰ γουρούνια.

ΑΝΕΜΩΝΕΣ

Ὁ καλλίτερος λογιστὴς εἶν' ἐκεῖνος ποὺ μπορεῖ ν' ἀπαριθμῇ ἀκριβῶς τὸ ποσὸν τῶν ἁμαρτημάτων του.

***

Μπορεῖ κανεὶς ὀπὸ τυχαῖες περιστάσεις νὰ γίνῃ μέγας, δὲν μπορεῖ ὅμως νὰ γίνῃ σοφὸς καὶ πολυμαθὴς χωρὶς κόπους καὶ μόχθους.

***

Ἐκεῖνος ποὺ δαπανᾶ περισσότερα τῶν ὅσων ἔχει εἶνε ματαιόφρων, ὁ δὲ δαπανῶν ὀλιγώτερα μικροπρεπὴς καὶ φιλάργυρος.

***

Κανένας δὲν εἶνε κύριος τοῦ ἑαυτοῦ του, ὅταν τὸν ἔχει καταλάβει κανένα πάθος.